یادداشت

۱۱ سپتامبر، اثر بومرنگ سیاست خارجی آمریکا

عباس عیسی‌زاده*

● یازدهم سپتامبر یا به تعبیری ۹/۱۱، اشاره به حادثه‌ای مشهور دارد که از دید بسیاری، نقطه عطف محوری و کانون اصلی توجه افکار عمومی و رسانه‌های غرب به اسلام شمرده می‌شود. سلسله عملیات انتحاری ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، به عنوان بزرگ‌ترین رویداد تروریستی تاریخ ایالات متحده و نیز عظیم‌ترین حمله خارجی به آن، پس از واقعه «پرل هاربر» در زمان جنگ جهانی دوم شناخته می‌شود. در صبح این روز، ۱۹ نفر از اعضای القاعده (به انضمام ۱۴ تبعه سعودی)، چهار هواپیمای تجاری و مسافربری را ربودند و ساختمان مرکز تجارت جهانی در نیویورک و پنتاگون در واشنگتن دی‌سی، پایتخت آمریکا را هدف قرار دادند. در این واقعه، طبق گزارش، دوهزارو ۹۴۷ نفر از شهروندان عادی از ۹۰ ملیت گوناگون کشته شدند. این حادثه شوک عمیقی به رسانه‌های جمعی و همچنین افکارعمومی غرب وارد کرد و تا مدت‌ها موضوع غالب گفتمان عمومی و پوشش رسانه‌ای بود. این رویداد سراسر مغرب‌زمین را به‌شدت متأثر کرد؛ زیرا هدف آن نه فقط ایالات متحده که کلیت غرب و ارزش‌های اساسی آن تعبیر شد. نظری به اهداف نمادین این حمله، ادعای فوق را به اثبات می‌رساند؛ مرکز تجارت جهانی، سمبل تمام‌عیار کاپیتالیسم (سرمایه‌داری) و اقتصاد جهانی در قلب منطقه تجاری نیویورک و پنتاگون به عنوان نماد و محور میلیتاریسم و قدرت نظامی ایالات متحده و غرب به طور عام.

ریشه‌یابی حادثه یازدهم سپتامبر

اسکات پوینتینگ، استاد مطرح علوم اجتماعی دانشگاه سیدنی غربی و ویکتوریا میسن، مدرس امور بین‌الملل دانشگاه مرداک استرالیا، در تحلیلی جالب، حادثه ۱۱ سپتامبر را به نوعی اثر بومرنگ (یا تقاص) سیاست‌های ایالات متحده در خاورمیانه تفسیر می‌کنند. برای نمونه، سیاست آموزش، تجهیز و مسلح‌کردن چریک‌های بنیادگرای اسلامی در افغانستان، برای مقابله با شوروی در دهه ۸۰ م، بعدها به صورت عذاب هولناکی مانند گروه تروریستی القاعده بر سر خود آمریکا نازل شد و فاجعه ۱۱ سپتامبر و بسیاری دیگر از حملات تروریستی علیه این کشور را رقم زد. افزون بر این، روند یادشده نمونه‌های تاریخی دیگری نیز دارد. به طور مثال، حمایت‌های مالی و تسلیحاتی همه‌جانبه آمریکا، به همراه بریتانیا و برخی دیگر از کشورهای غربی، از رژیم صدام در جنگ تحمیلی علیه ایران و پشت‌کردن صدام به آنها، دو سال پس از آن در حمله به کویت و شکل‌گیری جنگ اول خلیج فارس و حتی نمونه‌های قدیمی‌تر مانند راه‌اندازی کودتای ۱۹۵۳ میلادی (۲۸ مرداد ۱۳۳۲ شمسی) در ایران، با همکاری انگلستان و سرنگونی دولت قانونی دکتر مصدق و پشتیبانی از رژیم مستبد پهلوی. دسته‌ای دیگر از تحلیلگران، دیدگاه‌های افراطی‌تری درخصوص علل وقوع ۱۱ سپتامبر دارند:

الف) از سویی مسلمانان، آمریکا را شیطان بزرگ و منشأ تمامی مصائب و مفاسد عالم (حتی در قالب طرح‌ریزی و اجرای چنین عملیات وحشیانه‌ای علیه شهروندان بی‌دفاع خود) می‌انگارند که مستحق نابودی است. این نگرش میان سیاست‌مداران، نهادها و حتی مردم عادی این کشور تمایزی قائل نمی‌شود و معتقد به جهاد همه‌جانبه با آمریکا به‌مثابه یک شیطان واحد و یکپارچه است.

ب) از طرف دیگر، دیدگاه بنیادگرایان مسیحی حتی عجیب‌تر از آن است. برای مثال، جری فالوِل، یکی از نظریه‌پردازان این جریان، کسانی که سقط جنین می‌کنند را نیز جزء مقصران فاجعه ۱۱ سپتامبر قلمداد می‌کند؛ چراکه نمی‌توان خدا را دست انداخت! او می‌گوید: «وقتی ما ۴۰ میلیون نوزاد بی‌گناه را از زندگی محروم می‌کنیم، مورد قهر و غضب خداوند قرار می‌گیریم...».

*دانشجوی دکترای دانشگاه تهران

معرفی حضرتی برای برگزاری انتخابات شورای مرکزی اعتماد ملی

ایسنا: دبیر کمیسیون ماده ۱۰ احزاب گفت: دبیرکل حزب اعتماد ملی، الیاس حضرتی را به‌عنوان قائم‌مقام خود و مأمور برگزاری انتخابات شورای مرکزی این حزب معرفی کرده است. بهرام سرمست در نشست خبری خود درباره آخرین وضعیت حزب اعتماد ملی گفت: مصوبه کمیسیون ماده ۱۰ درباره حزب اعتماد ملی اطلاع‌رسانی شده و این مصوبه در پرتال وزارت کشور وجود دارد. کمیسیون ماده ۱۰ این مصوبه را به دبیرکل حزب اعتماد ملی ابلاغ کرده است و دبیرکل این حزب نیز در نامه‌ای الیاس حضرتی را به‌عنوان قائم‌مقام و مأمور برگزاری انتخابات شورای مرکزی و بازرسان اعتماد ملی معرفی کردند. او در ادامه درباره برگزاری مجمع عمومی عادی اعتماد ملی توسط الیاس حضرتی تصریح کرد: این مجمع عمومی در راستای کمیسیون ماده ۱۰ و نامه دبیرکل حزب اعتماد ملی بود. سرمست در ادامه درباره اختصاص یارانه احزاب بیان کرد: یارانه احزاب به حساب خانه احزاب واریز شده است و احزابی که شرایط خود را با ماده ۲۲ قانون احزاب تطبیق داده باشند، از این یارانه استفاده می‌کنند. ما در حال تهیه فهرست این احزاب و معرفی آنها به خانه احزاب هستیم. او درباره چگونگی توزیع یارانه میان احزاب خاطرنشان کرد: در کمیسیون ماده ۱۰ دستورالعملی تهیه شده است که بر اساس شاخص‌هایی از قبیل تعداد اعضای حزب در مجلس یا کابینه، تعداد جلسات کنگره احزاب، تعداد شعب احزاب و انتشار روزنامه، هفته‌نامه، موضع‌گیری و سایر موارد یارانه اختصاص داده شود ولی خانه احزاب با توجه به اینکه احزابی که شرایط خود را با قانون احزاب تطبیق داده‌اند، تکمیل نشده است، پیشنهاد داد که یارانه به‌صورت مساوی بین احزاب تقسیم شود. ما هم پیشنهاد خانه احزاب را پذیرفتیم و قرار بر این شد که امسال استثنائا یارانه به‌صورت مساوی بین احزابی که شرایط خود را با قانون احزاب تطبیق داده‌اند، توزیع شود. احزابی هم که در ادامه شرایط خود را با قانون احزاب تطبیق دادند، می‌توانند تقاضای دریافت یارانه داشته باشند.

علی شمخانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی:

هر اقدام خصمانه را پاسخ ۱۰ برابری می‌دهیم

عکس: مجتبی محمدلو، ایرنا

علی شمخانی، نماینده مقام معظم رهبری و دبیر شورای عالی امنیت ملی دیروز با مدیران ارشد خودروسازی و شرکت‌های اصلی قطعه‌سازی و انجمن‌های صنفی این صنعت، دیدار کرد. به گزارش «ایسنا»، علی شمخانی با گرامیداشت ایام عزاداری اباعبدالله الحسین(ع) گفت: این ملت هیچ‌گاه در برابر ظلم، بی‌عدالتی و تحقیر سر فرود نخواهد آورد و ذلت و خواری را به دشمنان و بدخواهانش تحمیل خواهد کرد. نماینده مقام معظم رهبری در شورای امنیت ملی با تأکید بر ضرورت پیگیری راهبرد مأیوس‌سازی آمریکا از بدعهدی و اعمال تحریم‌های غیرقانونی علیه ملت ایران گفت: مجموعه بخش‌های سیاسی، دفاعی، اجتماعی و اقتصادی کشور متناسب با این راهبرد باید توانمندی‌های بالقوه و بالفعل خود را ارتقا دهند. شمخانی ادامه داد: دوران بزن‌دررو در عرصه جهانی پایان یافته و هر اقدام خصمانه علیه کشور را در هر عرصه‌ای پاسخ ۱۰ برابر می‌دهیم. او به حمله موشکی اخیر سپاه نیز اشاره کرد و گفت: پاسخ موشکی اخیر به اقدامات ناامن‌ساز یک گروهک تروریستی در منطقه اقلیم کردستان عراق رویکردی است که در پاسخ به هرگونه تهدیدی اعمال خواهد شد.

خودروسازها برای کسب رضایت خریداران تلاش بیشتری انجام دهند

او هدف از اعمال تحریم‌ها را محدودکردن ابزارها و ظرفیت‌های قدرت‌ساز و اقتدارآفرین ملت ایران توصیف کرد و افزود: ما قادریم همانند عرصه امنیت و دفاع، اقتصاد خود را نیز مصون و قدرتمند کنیم. شمخانی با اشاره به قرارگرفتن خودروسازی در حلقه اول تحریم‌های ظالمانه آمریکا به دلیل اهمیت قابل‌توجه این صنعت و تأثیرگذاری آن بر اشتغال و کاهش درآمد صادراتی کشور گفت: دشمن در کنار جنگ اقتصادی به دنبال ضربه‌زدن به رضایت عمومی و تغییر ادراک اجتماعی در کشور است بنابراین خودروسازی یکی از خطوط مقدم مقابله با این جنگ محسوب می‌شود. دبیر شورای عالی امنیت ملی افزایش کیفیت، بومی‌سازی و ایجاد تنوع در خودروسازی کشور در سال‌های پس از جنگ تحمیلی و تبدیل‌شدن به سیزدهمین کشور در توان خودروسازی را نتیجه تلاش صنعتگران متعهد و مدیران و متخصصان باانگیزه دانست و تأکید کرد: با توجه به دانش روز و پیشرفت خودروسازی در جهان باید با کار جهادی و پرشتاب خلأها و عقب‌ماندگی‌های موجود را نیز مرتفع کرد. امیر دریابان شمخانی گفت: وجود سازمان‌های متعدد برای حمایت از مصرف‌کنندگان و کنترل کیفیت محصولات نشان می‌دهد در کنار حمایت‌هایی که از صنایع باید صورت گیرد، به حقوق مردم نیز اهمیت داده می‌شود و خودروسازها موظف هستند در مسیر کسب رضایت خریداران تلاش بیشتری انجام دهند. شمخانی با قدردانی از تلاش مؤثر کارکنان و مدیران شرکت‌های خودروساز و قطعه‌سازان، تلاش آنها را جهاد در شرایط دشوار نبرد اقتصادی توصیف کرد.

غفلت ۴۰ ساله از تولید خودروی ایرانی

شمخانی در حاشیه بازدید از گروه صنعتی ایران‌خودرو نیز درباره تمرکز فشار تحریم‌های آمریکا بر زندگی روزمره مردم گفت: مجموعه غرب همان‌گونه که در جریان جنگ تحمیلی با تجهیز متجاوزان به تسلیحات شیمیایی، مردم را با خسارت بزرگی مواجه کرد، هرگز در به‌کارگیری سخت‌ترین فشارها برای تحمیل اراده خود به مردم که همان تسلیم است، تردید نمی‌کند. او افزود: ملت ما ثابت می‌کنند همان‌گونه که امروز صدام در تکریت دفن و بغداد در اختیار نیروهای آزادی‌خواه منطقه است، راهبرد تحریم‌های آمریکا نیز با اتکا به راهکارهای داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی، راه به جایی نخواهد برد. بنا بر گزارش خبرگزاری صداوسیما، شمخانی موضوع اقتصاد را موضوعی گره‌خورده با مقوله امنیت ملی دانست و گفت: دشمن امروز تلاش می‌کند تا توانمندی‌های کشور را آسیب‌پذیر کند، بنابراین موضوع اقتصاد موضوعی است که با امنیت ملی گره خورده است. او گفت: شورای عالی امنیت ملی همان‌گونه که در کمیته مقابله با فساد در کنار قوه قضائیه است در اقتصاد نیز هر نقطه‌ای که دشمن درصدد تضعیف آن است ما در کنار آن خواهیم بود. دبیر شورای‌عالی امنیت ملی با اشاره به پیوند صنعت خودروسازی با مقوله‌های امنیتی از سال‌های دوران دفاع مقدس و جنگ تحمیلی و تلاش این صنعت برای تولید قطعات مورد نیاز صنایع دفاعی گفت: امروز موضوع تحریم خودرو و صنایع، در دستور کار نافرجام تحریم‌های آمریکایی‌هاست اما با توجه به توانمندی‌های صنعت و خودروسازی در کشور، می‌توان در شرایط تحریم موضوع تولید خودرویی با پلتفرم ایرانی را در دستور کار قرار داد، موضوعی که ۴۰ سال است از آن غفلت شده و این هدف، امکان‌پذیر است.

جهانگیری: امید را افزایش دهیم شرایط سخت زودتر پایان می‌یابد

ایسنا: معاون‌اول رئیس‌جمهوری روز گذشته در نشست رؤسای دانشگاه‌ها، مراکز آموزش عالی، پژوهشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری سراسر کشور با بیان اینکه به هر میزانی که امید مردم به آینده را افزایش دهیم، دوره شرایط سخت امروز کاهش می‌یابد، گفت: «اگر در زمینه افزایش امید مردم به آینده به‌خوبی عمل کنیم، شرایط سخت در همین سال ۹۷ پایان می‌یابد».

اسحاق جهانگیری، با تأکید بر اینکه کشور در مقطع خاصی قرار گرفته و دست نیاز همه جامعه به سمت دانشگاه‌ها دراز است، افزود: «امروز کشور در شرایط خطیر و دشواری قرار دارد، البته این به معنای آن نیست که همه عوامل موجود تهدید هستند، بلکه به آن معناست که می‌توان در همین شرایط سخت نیز فرصت‌های خوبی ایجاد و از آنها استفاده کرد».

او با بیان اینکه بعد از هر مشکلاتی آسانی نیز خواهد آمد، گفت: «ما به وعده‌ای که خدای متعال در این زمینه داده، اعتقاد داریم این شرایط نیز نیازمند حرکت‌کردن با دقت است. تجربه کشورهای مختلف نشان می‌دهد که تحولات بزرگ از دل شرایط دشوار بیرون می‌آید. در این شرایط دانشگاهیان و نخبگان مورد توجه جامعه قرار می‌گیرند و این انتظار وجود دارد که آنها با اتخاذ راهکارهایی شرایط را برای برون‌رفت کشور از مشکلات ایجاد کنند».

جهانگیری افزود: «امروز در دنیا در شرایطی قرار گرفته‌ایم که مدیریتی بر آمریکا به‌عنوان یک قدرت جهانی حاکم شده که فکر می‌کند باید با ما وارد نبردی نه از نوع جنگ نظامی بلکه از نوع نرم شود و می‌خواهد با قدرت نرم خود با کشورمان وارد چالش شود. آنها فکر می‌کنند که دارای اقتصاد برتر و قدرت رسانه‌ای برتری هستند و می‌توانند با استفاده از این قدرت‌ها ایران را زمین‌گیر کنند و افکار عمومی ملت ما را به‌نوعی تحت تأثیر قرار دهند، اما ما در مقابل آنها حتما قدرت نرم مهم و تأثیرگذاری خواهیم داشت که بتوانیم از چالش‌های ایجادشده عبور کنیم».

معاون اول رئیس‌جمهوری ادامه داد: «زمانی که آنها اقتصاد ما را هدف قرار می‌دهند، این‌گونه نیست که تصمیمات اقتصادی ما بتواند با اقدام آنها مقابله کند؛ آنها می‌گویند باید منابع درآمدهای نفتی ایران را هدف قرار دهند. در این شرایط ما نیز به‌عنوان دولت باید به‌گونه‌ای رفتار کنیم و نفت خود را بفروشیم که نیازهای خود را تأمین کنیم. گرچه راهکارهای اتخاذشده از سوی ما در این زمینه ممکن است پیچیده و پرهزینه باشد، اما باید این کار را انجام دهیم».

او با اشاره به هدف قراردادن سیستم حمل‌ونقل دریایی جمهوری اسلامی ایران از سوی ایالات متحده آمریکا عنوان کرد: «با توجه به اینکه بسیاری از کالاهای مورد نیاز ما از طریق سیستم حمل‌ونقل دریایی وارد کشور می‌شود، آمریکایی‌ها نیز به‌دنبال آن هستند تا این سیستم را از پای بیندازند. در این شرایط ما باید با اقدامات خود تلاش کنیم مانع این‌گونه کارشکنی‌ها شویم».

نیازمند مقاوم‌کردن مردم در مقابل طراحی‌های دشمن هستیم

معاون اول رئیس‌جمهوری با بیان اینکه تلاش بعدی آمریکا ترسیم آینده‌ای نامطمئن برای مردم ایران است، گفت: «آمریکایی‌ها به‌دنبال آن هستند که شرایطی در کشور ایجاد شود و به مردم بگویند که اگر فلان کالا را در خانه خود نگهداری نکنید، ممکن است چند وقت دیگر پیدا نشود. در مجموع قدرتی به کار برده می‌شود تا بتواند منجر به انجام اقداماتی در کشور شود تا نتایج مورد نظرشان حاصل شود».

جهانگیری افزود: «اگر دشمن به سمت به‌مخاطره‌انداختن اعتماد مردم به مجموعه نظام و دولت و آینده‌شان است، ما نیز باید برعکس آنها عمل کنیم و این کار فقط از نخبگان و صاحب‌نظران کشور برمی‌آید».

او با تأکید بر اینکه به‌همین‌دلیل است که می‌گوییم راهکار مسائل اقتصادی، سیاسی است، ادامه داد: «اینکه می‌گوییم راهکار مشکلات کشور سیاسی است، به معنای آن نیست که یک گروه بروند و گروه دیگر بیایند، بلکه منظورمان همانی است که در دوران جنگ نیز تحقق یافت؛ در آن زمان همه راهکار پایان جنگ را سیاسی می‌دانستند. گرچه در همان مقطع نیز انتخابات‌ها برگزار می‌شد و رقابت‌های سیاسی وجود داشت، اما همه جناح‌ها و مسئولان مختلف سیاستشان این بود که موضوع جنگ از دستور کار خارج نشود».

جهانگیری با تأکید بر لزوم همدلی و همراهی بخش خصوصی با مردم به انتقاد از اقدامات برخی از فعالان بخش خصوصی پرداخت و گفت: «کجای دنیا این‌گونه بوده که عده‌ای به اسم بخش خصوصی زمانی که احساس می‌کنند مردم در شرایطی سخت قرار گرفته‌اند، از شرایط سوءاستفاده کنند تا به سود بیشتر دست یابند. در چنین شرایط سختی که کشور با آن مواجه است، بخش خصوصی سالم باید به‌دنبال انجام اقداماتی باشد که از نتایج آن خدمت بهتری به مردم ارائه شود».

رویداد

اعلام حضور نتانیاهو در جلسه شورای امنیت در رابطه با ایران

● **ایسنا:** یک رسانه عبری اعلام کرده که نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در جلسه شورای امنیت در رابطه با ایران که اواخر ماه جاری میلادی برگزار می‌شود، شرکت می‌کند. به گزارش اسپوتنیک عربی، وب‌سایت عبری‌زبان والا اعلام کرد که رئیس‌جمهوری آمریکا، تصمیم گرفته است که بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی، در جلسه مهم و حساس شورای امنیت در رابطه با تحریم‌های ایران و خروج واشنگتن از توافق هسته‌ای که ۲۶ سپتامبر برگزار می‌شود، شرکت کند. براساس این گزارش، این وب‌سایت صهیونیستی اعلام کرده است که بنیامین نتانیاهو علاقه‌مند به شرکت در جلسه شورای امنیت در رابطه با ایران است که این جلسه به ریاست دونالد ترامپ برگزار می‌شود. نیکی هیلی، نماینده آمریکا در سازمان ملل، روز سه‌شنبه اعلام کرد که ترامپ ریاست نشست ۲۶ سپتامبر شورای امنیت را برعهده خواهد داشت که قرار است به ادعای واشنگتن مبنی بر اینکه ایران حقوق بین‌الملل را نقض می‌کند، رسیدگی کند. محمدجواد ظریف،با انتشار پیامی در صفحه توییتر خود از تصمیم رئیس‌جمهور آمریکا برای ریاست در این نشست شورای امنیت انتقاد کرد و گفت که ترامپ در حال نقض قطع‌نامه‌های سازمان ملل است و به دیگران حکم می‌کند که همین کار را انجام دهند. رئیس‌جمهور آمریکا قصد دارد از ریاست دوره‌ای شورای امنیت سوءاستفاده کند و ایران را برای تمام حوادثی که این کشور و متحدانش در خاورمیانه انجام داده‌اند، سرزنش کند. سرگئی ریابکوف معاون وزیر امور خارجه روسیه، نیز از تصمیم دونالد ترامپ، برای ریاست بر نشست آتی شورای امنیت سازمان ملل انتقاد کرد. ریابکوف تصریح کرد: اگر واشنگتن بر این باور است که می‌تواند از این محفل برای غلبه بر دیگر اعضای این شورا استفاده و آنها را متقاعد کند که پس از خروجش از توافق هسته‌ای با ایران و وضع مجدد تحریم‌ها علیه این کشور مانند او فکر کنند، در اشتباه است. وی در ادامه با بیان اینکه نشست ۲۶ سپتامبر شورای امنیت فرصتی مناسب برای گفت‌وگو درباره این وضعیت (خروج آمریکا از توافق هسته‌ای) است، گفت که آمریکایی‌ها در این نشست مسیر راحتی نخواهند داشت. اگر آنها فکر می‌کنند که می‌توانند از شورای امنیت به‌عنوان عرصه‌ای برای آغاز دوباره صف‌آرایی، صحبت و جمع‌کردن دیگران زیر پرچم خود استفاده کنند، سخت در اشتباه هستند.

ادامه از صفحه ۶

واکنش مجمع تشخیص مصلحت به اعتراض‌ها نسبت به ورود زودهنگامش به FATF

محمود صادقی، نماینده اصلاح‌طلب مجلس، هم از احتمال تصویب لوایح چهارگانه پیش از ضرب‌الاجل FATF به ایران خبر داده است. او دیروز به ایسنا گفته بود: «با توجه به اینکه شورای نگهبان نیز یکی از لوایح چهارگانه مربوط به FATF را برای اصلاح مجدد به مجلس مرجوع کرده است، عملا مجلس باید هم درباره این لایحه مرجوعی تصمیم‌گیری کند و هم درباره لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی به کنوانسیون مبارزه با تأمین مالی تروریسم تصمیم بگیرد که در آخرین تحول، قرار شد دو ماه مسکوت بماند و هم‌اکنون این مهلت به پایان رسیده است. در نتیجه مجلس پس از تعطیلات علی‌الاصول باید به بررسی آن بپردازد».

politics@sharghdaily.ir